

Merhabalar, sağ olun, teŖekkür, estağfurullah. Evet, yani istesem de istemesem de herkes tanıyor. Ortadoğu coğrafyasında oldukça etkin bir çalışmam var. Aileyi bırak, kendim bireysel çalışmalarım var. Dolayısıyla benim için söz konusu değil yani. Sorun olmaz. Yani olduğu, olduğu gibi kullanabilirsiniz, benim için sorun yok. Evet daha önce bir Fransız ekiple böyle bir çalışma yapılmıştı, ama onların içinde işte fotoğraf ayağı da vardı çünkü ailede en az 1860'lardan bugüne kadar kadınlı, erkekli üç bine yakın fotoğraf var, çok çok eskiye dayalı, aslında bizden çok fotoğraflar onları ilgilendiriyordu. O yüzden böyle bir çalışmaya girdik. Bir de annem 94 yaşında, ama işte iki üniversite bitirmiş, birkaç dil bilen, oldukça, çok iyi olduğu için ve de ilk dizaynırlardan olduğu için de tanımış biri olduğu için onunla da ilgili çok ciddi sözler, tarihler çok önemli olduğu için, işte biliyorsunuz Türkiye'de kadın kütüphanesi, işte kadın çalışmalarında bu tip çalışmalara çok katıldı. Dolayısıyla ben sizi anlıyorum, tebrik ediyorum ve teŖekkür ediyorum.

Başlayalım. Annem Diyarbakır'da, kızım İstanbul'da. Kızım da çok ciddi meşhur mimarlardan, dünya birincisi bir mimar. Annem de çok yaratıcı biri. Ben de biyoloji, Hacettepe mezunuyum işte genetikle ilgileniyorum. Genlerin ne kadar etkin olduğunu da burada gündeme, yani gösteriyor insanlara. O yüzden böyle bir önerim olacak, ama kızım ve annem kabul eder mi bilmiyorum. Onlara sormam lazım, yani ilk önce benim size, yani ilk önce yani annem 94 yaşında, kız kardeşimi ikna edebilirim. Böyle bir düzenek olabilir. Anlatabildiği kadarıyla tabii. Çünkü sürgünler geçirmiş, ülkeler değiştirmiş. Başına bir sürü ilginç şeyler gelmiş, anlatabilir, hafızası yerinde ve benim gerçekten 150 adım önümdedir annem her zaman. İnanılmaz bir şeysi var, bir dünyaya bakış açısı var. Sanki uzaydan gelmiş biri gibi. Dolayısıyla yani keşke kabul etse. Sizin için bir artı olacak. Yani Diyarbakır için en azından bir artı olacak. Görüşürüm, yani sizinle görüştükten sonra konuşurum.

Tabii ki ben gözümü şam'da, muhacirin dediği bir mahallede gözümü dünyaya açtım. Oldukça çok varlıklı, oranın elit kesiminin yaşadığı bir ülke, bir mahalle ve bu mahallenin özelliği de dışarıdan oldukça, işte varlıklı olan veyahut kendini ispatlamış olan ailelerin bir arada olmasıdır. Büyüdüğümde bir gettoydum gerçekten. "Heleden ıya tak tak ya!" mutfakta çok kötü sesler geliyor da o yüzden, ben Erbil'den onları uyarmak zorunda kalıyorum, dikkatimi dağıtıyorlar kusura bakmayın. şimdi tabii ki çok varlıklı, bir de gerçekten devlet içinde, bir devlet gibi aynı ailenin soyadı, içindeki çalışan insanların siyasi boyutları, varlıkları, bakış açıları öyle bir ailede gözümü açtım. Tabii ki çevremdeki kadınlı erkekli herkes üniversiteyi bitirmiş, 1914'lerde mesela ailemden hemen hemen

bütün erkekleri Avrupa'da üniversiteyi bitirmiş, Çanakkale'ye gitmiş, kimi şehit olmuş, kimi geri dönmüş. İşte bu siyasi olaylardan dolayı ve Kürt kökenli olduklarından dolayı sürgün edilmiş, dolayısıyla sürgün, yani Diyarbakır'dan Suriye'ye yerleşen annemle babam amca çocukları için, annemin işte üniversiteyi Türkiye'de bitirdikten sonra ve 36 yani 22 yıl, 23 yıl hiç görmediği amcasının oğluluyla tekrar bir tanışıp, yani Türkiye'den Suriye'ye gelin gitmesi ve benim dünyaya gelmem. Onlar zaten ayrı, her birisi ayrı bir film gibi. Bir dönem gerekiyor, çok uzun bir dönem. Velhasıl, böyle gerçekten aristokrat, birkaç dili bir arada konuşan, çok açık, çok rahat bir yaşamdan birdenbire yine devrimler Suriye'de biliyorsunuz bütün Reis Acemoğulları, hep devrimle, kanlı olarak hep gitmiştir. Devir devir işte bizimkilerden yana, devir devir tersten yana dönünce derbest ya şimdi şu anda dağ dedikleri "Cezire Kantonu'na" yerleşmişler. Çünkü köyler orada. Bizim "deyimizle bine hatte" yani "hattın altı" anlamına gelen, yine devlet içinde bir devlet gibi bir yaşam sürüyorlar ve ben o kültürün içinde çocukluğumu geçirdim. Evlerin anahtarı yok. Çok büyük evler, yani Cemil Paşa Konağı ne kadar büyükse onun iki misli büyüklükte hep evlerde yaşadım. Ya bizim üç tane yasağımız vardı çocukluğumuzda; gelenlerin adını sormamak, nereden geldiğini bildirmemek ve ne zaman gideceklerini asla gündemime getirmemektir. Dolayısıyla her gelen ya kadın kaçıran, kaçakçısı olan, siyasi mahkum olan, yani ille bir problemi olan kişiydi. Dolayısıyla herkesin bir lakabı vardı. Kimse kim, gerçek adını bilmezdi, öğrenmek de istemezdi. Fakat yani evlerimiz hep çok büyük, yani mesela hatırlarım, bir pirinç piştiği zaman 120 kiloluk böyle kırmızı çizgili çuvallar var. Bir öğün bir çuval demektir ve bir teneke tereyağı demektir. Dolayısıyla öyle çok kalabalık, ne olduğu belli olmayan, sürekli geleni gideni olan, kendi içinde disiplini olan, bizim annemiz, babamız, dedemiz, hepimiz aynı evde, amcalar, dayılar, herkes aynı evde yaşıyor, fakat bize, bize bakan kişilerin hükmü geçerdi. Yani biz onlardan korktuğumuz kadar annemizden, babamızdan ve çevremizden korkmazdık.

Çok eşit koşullarda yaşanırdı. Biz hangi okula gidiyorsak, o, o gettonun hepsi aynı okula giderdik, aynı giysileri giyerdik, annemiz, babamız, herkesin annesi babasıydı, dolayısıyla bir ayrıcalığımız yoktu o kalabalıkta. Tabii yıllar geçtikten sonra ben kocaman kız oldum. İsrail'i gezerken bu Kibutzlara, bu var şeylere giderken birdenbire adını benim koyamadığım aynı, aynı isimde bir ona benzer bir yaşantı gördüm. Dedim ki demek ki küçükken biz bu yaşantıya benzer yaşantılar yaşamışız. Ama biz farkında değiliz, yani adımızı koyamadık. Anonim bir yaşam vardı. Benim çok dikkatimi çeken ve de hiç unutmadığım, bir işte bizim bilivikens böyle ayaklı çok boş bir büfemiz vardı. "Hauş" dedikleri, yani dört tarafı ev ortasında bir saha var, saha herkese uygun ama girişte de

kapalı bir alan var. Girişler ve çıkışlar oradan yapılır. Orada bir çekmece var ve her ayın başında oraya bir para atılır ve öğrencisi, mutfak, misafirler kim varsa, orada kim yaşıyorsa o çekmecedeki para alma hakkına sahiptir. Açar, ihtiyacı kadar para alır o çekmecedeki, tekrar o çekmece kapanırdı. Ay sonlarına doğru çok para alanlar, pişman olur, çekmecenin bereketi gitmesin diye, azalmasın diye tekrar geri koyarlardı. Dolayısıyla o çekmecenin bir bereketi vardı. Sonra da tabii büyüyünce hem gözü tokluk hem paylaşım hem de oto kontrol sisteminin geliştirdiğini gördük biz de. Bunu hani çok dolaylı yapıyorlar. Aslında bunların hepsi birer eğitimmiş. Tabii çok yıllar geçtikten sonra ve bizim yaşantılarımız da o geleneksel yapıları, sosyal yaşantıya çevirdiğimiz zamanına kadar önemli olduğunu öğrendik. O zaman tabii hiç farkında değildik. Sonra kıtlıklar geldi. O köylerde sıkıntılar oldu. Bütün çevre yine yardım etti. Yani hiçbir sıkıntı yaşamadık. Fakat Baas Dönemi'nde tekrar bizim artık beşinci mi, altıncı mı, yedinci mi sürgün bilemiyorum. Ben işte bir baktım ki anne yok, baba yok, büyükler yok. Hepsi hapiste. Bir gecede bütün köylere yine yani tarih tekerrürden ibarettir. Nasıl ki Diyarbakır'da bir gecede hem Şeyh Sait dönemi yani 1936'larda, 1926'da, 1915 biliyorsunuz o başkaldırı dönemlerinde zorunlu İskan Kanunu'ndan dolayı bir gecede evleri ve aileleri dağıttılar, mal varlıklarına el koydular, bir gece de. Aynı şey orada da oldu ve yani annemin, babamın, büyüklerimin işte hapishaneden kurtuluşu.

Bir gecede işte mayınların arasından yüzlerce kişi o mayınlardan gelip bizde kal..., kalıyordu. Bu sefer ters gidişat oldu. Bu sefer biz aynı yollarla, mayınlarla, pasaportlarımız olduğu halde sınırlarda hani tutulup yok edilmemesi için bize böyle şeyler geldiler, bilgiler geliyordu. Aman gelmeyin, işte çok ciddi ölüm tehlikeleri var diye ve ben 1968'de işte lise birde, Türkçe bilmeyen, Türkiye'yi görmeyen, kültürünü, yaşantılarını, hiçbir şeyini bilmediğim, bütün gençliğimi, çocukluğumu, yaşam tarzımı, her şeyimi geride bırakarak Türkiye adım attım, annem, babam ve kardeşlerimle. Ben kardeşlerin en büyüğüm. Dört tane daha... Yedi yıl tek başıma kaldım. Fakat herkesin kardeşi vardı, ben, benim annem, babam, bir çocuk yeter, fazla bile, yeter ki iyi olsun. Fakat ben isyanları oynayınca ve ben böyle bu sıkıntılar yaşanınca size bir şey olursa ben tek başıma ne olacağım diye diretince arka arkaya dört kardeş sahibi oldum. Bu da dünyanın en büyük mutluluğu. İyi ki de karar değiştirmişler. Çünkü inanılmaz çok sevdiğim, taptığım dört tane kardeşim var. Bir kız kardeşim, üç erkek kardeşim. En büyükleri ben olduğum için her zaman temsil hakkı bende kalıyor. Gerçi sıkılısam bile onlar bundan ödün vermiyorlar.

Türkiye'de Diyarbakır'a yerleştığımız de tabii soyadımızın bir alt yapısı olduğu için, yaşantısı olduğu için ve Türkiye'de sürgünlere giden ailenin, işte Kırklareli, Denizli, Lüleburgaz gibi hatta çekirdek aileyi bölerek her birisi bir bölgeye yollamışlardı. Çok kötü günler geçirdiler. Fakat işte aflardan sonra, her şeye rağmen o zaman şey demişler. Yani kaldığınız yerlerde sizin mal mülkünüz kadar tebeddül, yani malınızı verelim. Siz Diyarbakır'a dönmeyin. Biz yol parası dahi istemiyoruz, yeter ki izin verin memleketimize gidelim diye gelmişler. Yani her koşulda Diyarbakır'a dönüyorlar. Ne kadar doğrudur, egridir ayrı tartışılır fakat dönüyorlar, dönüyorlar. Ben de öyleyim ve Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesine ziyaretçi öğrenci, misafir öğrenci diye kaydedildim. Çünkü Türkçem yoktu. Sağ olsunlar herkes bana çok yakınlık gösteriyordu ve ilginçti onlar için. İşte dil bilmeyen, işte kendilerine benzemeyen, çok farklı yapıda kızın kendi aralarında gezmesi. Tabii Türkçe öğrendikten sonra yeterlilik sınavına giriyorsunuz ve ne yazık ki ben orada iki yılımı kaybettim. Çünkü lise 1'den itibaren yeniden başladım ve Ziya Gökalp Lisesi'nden mezun oldum. Mezun olduktan sonra işte Hacettepe'ye isteyerek bir bölüm seçtim. O da benim ailem beş nesil veya daha fazla amca çocukları birbiriyle evlenmişler ve ailede genelde sağlık rahatsızlığı çok nadir gözüküyor. Evliliklerde, biliyorsunuz akraba evliliğinde bize işte sakat çocukların da dominant, resesif işte ona benzer hastalıkların birikimi vesaire. Sırf bu yüzden böyle bir bilim dalını seçmek istedim. Çok da severek okudum, bayağı da iyiydi. Fakat yani yaşam hiçbir zaman, mesleği zevk için okudum, yani diplomamı hiçbir zaman kullanamadım. Hatta hani diplomam nerede onu dahi bilmiyorum. Çünkü önemli olan benim için bilgiydi. Çünkü ailenin böyle bir bakış açısı var. Yani diploma, hiçbir zaman hepsi çok iyi okudular. Hepsinin diplomaları oldu. Hepsi birkaç dili bir arada okudular ama hiçbir zaman diplomalarını kullandıklarını görmedim. Sanki diplomanın kendilerini yetiştirmek için gerekli olduğunu düşündüler. Dolayısıyla böyle bir, yine böyle bir yaşam. Tabii o ad büyük, sorumluluk büyük, ama normal yaşantımız var. Çünkü farklı olduğunuz zaman çevrenizdeki ortam sizi algılayamıyor veya sizi kendinden saymıyor. Dolayısıyla birçok meziyetlerinizi, birçok artılarınızı siz bilerek yok etmeye çalışıyorsunuz, negatife dönüştürmeye çalışıyorsunuz ki toplumla uyum sağlayasınız diye.

Üniversite'de işte tam 80'li yıllarda, tam ihtilal dönemi. Tabii o zaman sol bakış açısı daha hâkim, Kürtler deki %90 kişi, 80'e yakın kişi zaten öyle bir bakış açısına sahip. Benim sınıf arkadaşım olan oldukça iyi anlaştığım Sivaslı bir işçi çocuğu ve oldukça kendini iyi yetiştirmiş, işte eşimle, eski eşimle evlenmiş oldum. O dönemlerde üst üste yüksek lisansımı okuduğum dönemlerde, ki o yüzden zaten hep çok akıbeta uğradı kızımı "****" i

doğurdum. İki yıl sonra oğlumu doğurdum, yani o süreci öyle geçirdim. "****" yani iki çocuk sahibiyim. Ve o dönem bu olaylardan dolayı ailem, babam, annem ve kardeşlerim Diyarbakır'ı terk ettiler. Ankara'ya yerleştiler ve orada serbest, yine her zamanki gibi, çünkü ailenin devlette çalışma gibi bir şeyi yok. Yani zaten soyadlarını gördüklerinde otomatikman kırmızı çizgilerle gösteriliyor. Dolayısıyla bir aile şirketi kuruldu ve ben de o aile şirketinde çok şey, çok böyle, yani böyle sabah akşam değil de hani zaman bulduğumda, canım sıkıldığında veyahut da benim alanımı kapsayan bazı şeylerde gidip yardım ediyordum. Çünkü çocuk büyütüyordum aynı zamanda. Fakat çocuklarım dört, beş yaşına gelince artık bir anaokuluna gitmeleri gerektiğini ve benim okuduğum okullar gibi, yani özgür, düşünmesini rahatlıkla, düşüncesini paylaşabilen, otomat okumayan, yani içinde kadın hakkı, insan hakkı, çevre, hayvan her şeyi kapsayan, insan yani kısaca insanca bir yaşam tarzını oluşmasını, bir de şeye karşıyım ben, işte bir'den, yirmi beş'e kadar problem çöz, yok işte test çöz falan, öyle bir bakış açım yok. Yani bu da tabii benim büyüklerimden bana kalan bir şey. Çünkü ezber olan hiçbir makbul olmadığını söylerlerdi, çok da haklılar. O zaman "****" diye bir, hiç unutmuyorum, Ankara'da, sokakta bir yer bulduk. Bizim bütün arkadaşlarımız çocuklarımızı oraya vermeye karar verdik. Verdik, çok da mutluyduk. Fakat bir şekilde bir yıl olmadan okul iflas bayrağını çekti ve biz okul aile birliği olarak bu ilk defa Türkiye'de böyle bir şey oldu, bir araya geldik, eşit hisselerle okulu satın aldık. Ben de oranın kurucu temsilcisi oldum. Çünkü okul aile birliğinde hepimiz işbirliği yapıyorduk. Dolayısıyla ilk defa bir kültür, oraya bir eğitim kurulu oluştu. Eğitim kurulunda çok demokratik bir yapı vardı. Öğretmenlerden, her bir ilkokul, ortaokul ve liseden bir temsilci, okul aile birliğinden bir temsilci, velilerden bir temsilci, yani şey durumlara göre temsilciler, öğrenciler, ilkokul, ortaokul, müstahdemler, diyetisyenler, herkes o kurumun içinde. O kurum eğitim felsefesini oluşturuyor. Yemekten servis ücretine kadar kendisi ayarlıyor. Böyle bir şeydi. Bir sürü arkadaşlarımla kulağını çınlatmak istiyor, istiyorum ve bunların destekleyicinin birisi de Osman Kavala'ydı. O da bizim bakış açımıza sahip, hepimiz çok hoş insanlardı. Onlara gerçekten çok teşekkür ediyorum. Fakat o kadar borcu vardı ki okulun ve o kadar gideri vardı ki bu okul aile birliğinin ilk sermayesi buna yetmedi. Sürekli apeller arttı. Artıkça, tabii arttıran ben oldum. Ben olunca okulunun sahibinin %99'u ben oldum ama halen bir tek oy hakkım vardı. Ve "****" lisesi, hala var. Çok yaratıcı, çocukları çok başarılı, ki benim iki çocuğum da oradan mezun. Dolayısıyla hem çocuklarımla birlikte oldum hem de istediğim gibi bir eğitim camiasında bulundum, öğretmenleri mükemmeldi. İşte ilk çantasız eğitimin, ilk işte dramının, kulağını çınlatayım, bizim ilk drama hocamız, onlar oturmuşlardı. Efendime söyleyeyim yani sanat ağırlıklı, aynı zamanda biliminde içinde olduğu, sporun da içinde

olduğu ve çok küçük ama iki dil, Tevfik Fikret gibi aynı zamanda kolej gibi Fransızca, İngilizce eğitim gören unique, Fransızların dediği gibi, böyle ilginç, sürekli Milli Eğitim Bakanlığının ihtarlarını alıp ama eğitemediği, çünkü çocuklar çok başarılı, serbest giyimim olduğu, isteyen uzun saçla, isteyen eşofmanıyla gelebildiği ilginç bir okuldu. Fakat yine o dönemlerde okulun âtil alanlarını kullanmak için hani cumartesi pazarlarını sivil toplum örgütlerine açtık. İşte o dönem Kadın Dayanışma Vakfı, ki Mor Çatı'dan önceki bir yapıdır. İlk yerel yönetimlerle, o zaman Ali Rıza Bey vardı. Altındağ Belediye Başkanı, SHP dönemi. Altındağ'da sivil toplum, yerel yönetim ve sivil toplum örgütünün ilk örneklerinden biriydi. Bir sığınma evi ve de sosyal hizmet sunan bir mekânı oluştu. Oranın yönetimini, başkanlık yardımcılığını, işte sığınma evlerinden sorumlu ben, o zaman bizimle birlikte, bizimle birlikte oldukça işte vesaire şimdi şu anda biliyorsunuz 1980'nin bu feminist grubunun oluşturduğu bir yapıydı. 52 tane kadındı. Uzun bir süre orada, yani sivil toplum örgütü ve daha da çok böyle kadın bilincinin de böyle köküne kadar yaşadığım dönem o dönem. Öbürleri hep böyle bir şey var kültürde, yaşamımda, ama yazılı olarak, kurumsal olarak tam oturduğu yerde tam da o dönem. Bu arada da tabii KADER, Kadın Adayları Destekleme Derneği kuruluşu başladı. Onların içinde bizler aktivist olarak başladık. Sonra Ankara yönetimi genel merkez il başkanımız zaten, Allah rahmet eylesin, Şirin Tekeli'ydi. O tam bir ekoldü. Ondan öğrendiğimiz o kadar çok şey vardı. Arkasından Zülal geldi, kulağı çınlasın. O bizim dönemlerimiz. Yani KADER'in gerçekten altın dönemiydi. İşte kadın adaylarını desteklemek adına ilk defa bütün partilerin kadın kolu başkanlarını, parti meclisdekilerini bir araya getirerek, herkes kendi partisinde aynı politikayı oluşturarak ve birbirimizi destekleyerek yürüdüğümüz çok nadir dönemlerden biriydi. Ben CHP'deydim, Berna ANAP'tandı, Selma Acuner DYP'dendi ve hepimiz birbirimizi acayip destekliyorduk. Ben o dönem Diyarbakır belediye başkan adaylığına seçildim, geldim. Cumhuriyet Halk Partisi'nin ilk defa, ki ben CHP'li değilim. SHP, CHP birleştiği yıldır. Sonra ben bıraktım. Çünkü benim bakış açısına biraz ters bir parti. Yani sosyal demokrat parti ile mukayese kabullenmez. Adı öyle kaldı. Bu bir eleştiri de olsa söylüyorum.

Ve mesela KADER'in bütün o söylediğim partilerden beni desteklediler ve benim broşürlerimi birlikte yazdık. Yani böyle bir dönem geçirdik ve Diyarbakır'da ilk defa Cumhuriyet Halk Partisi bir anakent belediye başkanı kadın aday seçmişti o dönem ve bir gece kala. Çünkü adayları vardı. "****" o dönem. İşte HEP'in herhalde baskılarıyla istifa etmek zorunda kaldı ve ben bir gecede beni Diyarbakır'a yolladılar. Son gün, son gün hazırlıksız. Dolayısıyla arkadaşlarımdan o dönem bana olan yardımlarını yadsıyamam. Orada da işte siyasette hangi bakış açısına sahip olursa olunuz, eşit payda kadın olduğu

zaman kadın çalışmasının neler yaratabileceğinin şahidini oldum. Bunu bir borç biliyorum. O yüzden teşekkür etmek istiyorum. Tabii onunla, o dönemlerden önce biliyorsunuz 80 öncesi köyler boşaltıldı, arkasından Ortadoğu'nun bütün politik gelişmeleri değişti. İnanılmaz mülteciler ve sığınmacılar, göçmenler başladı. UNHCR ile birlikte bir sivil toplum örgütünün olması gerektiğini ve bu tip şeylerle uğraşması gerektiğini söylediler. "ASAM" yani Türkçesi, Göçmenler ve Sığınmacılarla Dayanışma Derneği kuruldu. Onun ben genel başkanlığını yaptım. O dönemlerde işte bir banka, bir de yani bir data yapmak istedik, bir banka. İşte göç hareketlerini, Türkiye'de ne durumda bu insanlar? Ve sıkıyönetim dönemi olduğu için bir sürü izinler almamıza rağmen o projeyi çok düzgün yürütemedik. Çünkü Doğu'da ve Güneydoğu'da hizmet edecek insanları bulamadık. Çok tehlikeli dönemlerdi. Ben bütün iş yerlerimi kapatarak Van'a gidip iki yıl bu hizmeti sundum. Hatta dönem dönem arada bir yıl, iki yıl gidip geldim. O da dünyada bir örnekti. Hatta büyük ödüller aldım. Cenevre'ye çağırdılar. Ben çok şaşırımdım. Niye beni çağırıyorlar diye. 20 Haziran mülteci günü ve bütün mülteciler o zaman beni seçmişler, sağ olsunlar. Çünkü herhangi bir yerden destek almadan, kendi olanaklarımızla, kendi olanaklarımızla doğrusu ayakta tuttuğum ve de hizmet ettiğim bir dernekti. Tabii orada çok ciddi bir sistem oturtulmuştu. İşte biliyorsunuz 1952'de insan hakları konvensiyonunda zulme uğrayan her kesimin iltica etme hakkına sahip olduğu deklarasyonu vardı. Fakat Türkiye ne yazık ki buna katılmadı coğrafi bir çekince koydu, dedi ki Asya ve Afrika'dan gelen hariç, Avrupa'dan zaten kimse iltica etmez. Fakat ANAP Dönemi, 82 dönemi Libya savaşı olunca, İran'dan, Irak'tan ve Pakistan, Afganistan'dan bir sürü göçler gelince, ki üçgende Van biliyorsunuz, orası her üç sınıra açık bir alan ve ek genelgeyle misafirimiz olabilir ve üç ülke yerleşebilir genelgesinden sonra orası bir muamma oldu ve müthiş bir çöküntü oldu Van'da, bir demografi, şey değişkenliği oldu. Çünkü dünyanın her bir tarafından inanılmaz mülteciler baş geldi ve de bu sırada da UNHCR'ın, yani Birleşmiş Mülteci Yüksek Komiserliği'nin yetersiz kaldığı çok aşıkardı. Dolayısıyla bir kurum gibi orada bir çalışma sunduk. Orada da hayatımın tabii ki dönüm noktasıydı ve de çok da ilginçti. Çünkü yıllardan sonra Cemil Paşa'nın da böyle bir vakıf kurduğunu ve böyle insanlara böyle mültecilerle ve sığınmacılarla ilgilendiğini ve paşalık dönemindeki maaşını olduğu gibi oraya başladığını, tabii ki bu Yıldız Sarayı ve işte şey, nedir, belgelerinden öğrenmiş oldum. O da benim için çok ilginçti. Yani demek ki gen bir şeyler taşıyor. Fakat o süreçte ben de ne değişiklik getirdi? İnsanların ne kadar dirençli olduğunu, her hikayenin bir romanı olduğunu ve tabii var olmanın da yok olmanın da her insana mahsus olduğunu, bugün onlar yarın benim olabileceğimi, ki ben zaten o süreçleri yaşamıştım. Bu da çok çok önemliydi. Çünkü çocukluğumda hem annemin, dedemin onun daha büyüğü üç nesil

bir arada yaşadığımız için, onların sürgün hayatlarını, vardan yok olduğunu, yoktan var olan hikayeleri tabii beni çok daha şey, yani bu mültecilerle çalışma tam oturmuş oldu ve öyle bir hale geldi ki sanki bütün her şeyi ben çözüyorum ve ben yapabiliyorum, şey olay, bir şey yaratılmış oldu. Sosyoloğumuz, psikoloğumuz olduğu halde gelen işte biz key istiyoruz, siz daha iyi bilirsiniz bunu, gelip yok ille ben görüşeceğim diyordu. Bazen sabah 7'de başlayıp 12'de bittiği halde yine benimle konuşmayı tercih ediyorlardı. Tabii bu zamanla çok rahatsız etti Vanlıları da Van'ı da emniyet müdürünü de valiliği de yurtdışından gelen heyetler dosdoğru bize geliyor. Çünkü bu, işte taşı suya koyduğunuz halkalar halinde bu büyüdü ve dünyanın her tarafında beni aramaya, işte çözümler üretmeye, o zaman 3000'e yakın kişiye ben yardım etmişim. Öyle bir hale geldi ki artık onu, o ağırlığın altından kalkamadım ve dernek de bir şekilde mimlenmiş oldu. İnsanlar neden bunu yapıyor demeye başladılar ve nasıl, bu kadar enerjiyi nereden buluyor? Bu gücü nereden buluyor? Halbuki tek aldığım güç geçmişimden ve gönlümden, yüreğimden aldığım güçtü. Ve zaten son, yani mülteci yerleştirdikten sonra yani o sıkıntıyı bitirdikten sonra tekrar Ankara'ya döndüm. O zaman çocuklarım üniversiteyi okuyordu. Biraz daha rahatlamış oldular. Çünkü çocukken benimle, benimle büyüdüler lise sona kadar hep benimleydiler, artık kendi kendilerine kalıp bir nefes alma dönemleri oldu. Tam o sırada, işte Van'a gitme sürecinde de farklı yaşantılarımızın olduğunu, farklı hedeflerimizin olduğunu, dolayısıyla eşime, yani biz, herkes istediği gibi yaşasın bence. Çünkü ben sana haksızlık yapıyorum, sen de bir anlamda bana yapıyorsun. Birbirimizi yemektense çok iyi iki arkadaş olup, herkes bildiği gibi yaşaması çok daha doğrudur. Biz çok sınıf arkadaşız. Arkadaşlarımız da ortak arkadaşlar ve bugüne kadar da gerçekten çok iyi arkadaşız. Haftada en az birkaç kez konuşur, birbirimize koştururuz, maddi manevi sıkıntılarımız varsa birbirimize yardım eder, çocuklarımızı çok sever, ama hayatlarımızda çok farklı yani biz farklı ayrı yaşıyoruz, birlikte değiliz yani onu en azından söyleyeyim yıllardan beri ve Ankara sürecinden sonra işte 2003'tü, ben artık hani Diyarbakır'a gidip geliyorum. Şey süreci var süreci var, Irak Süreci var ve ben orada olmalıyım ve işte ben köken olarak Kürt kökenli olduğum için ve de böyle bir duygu ile hep büyüdüğüm için yani benim hizmet, hizmet sunmam lazım. Bir yapılanma olduğu zaman, ailemden nasıl 300 yıl boyunca her harekette ailemden birisi varsa bu hareketin içinde de birisi olması lazım. O da benim diye düşündüm ve Erbil'e geldim. Erbil'de de bir yıl sadece gözledim. Neler oluyor, neler bitiyor? İşte çevreyi gözledim. Baba dostlarını aradım, dede dostlarını aradım, büyük bir sevgiyle, saygıyla karşılandım. Tahmin etmediğim kadar bir şey gördüm yani bir değer biçildi bana. Tabii başlangıç için, benim için çok ciddi bir artıydı. Hani önden geldiğimde muhakkak ailemin bir adım önde olduğunu, ayak izlerini gördüm, fakat onu

yürütmek tabii ki bana kalan bir şey. Çünkü bir sürü öyle insanlar geldi. Fakat geri döndüler. Hatta o güzel şeylerin de bir kısmını alarak gittiler. Negatife düştü o düşünceler. Sonra bir gün otururken üç tane Diyarbakır'dan genç geldi, oldukça gençler. Çok farklı ailelerden gelmiş, burslu, işte Teknik Üniversite'de Ortadoğu'da okumuş. Dediler ki biz burada bir şeyler yapmak istiyoruz ve bunu sizinle yapmak istiyoruz ve birçok, birçok büyük firmaların temsilciliğini yapıyordum o dönem. Ve de bayağı holdinglerin işte işlerini burada düzeltiyordum, hatta ortaklık yapıyordum. Birdenbire hepsini bıraktım ve bu, bu sevgili gençlerimizle, inşaat firmalarıyla biz işe başladık ve neredeyse yani her yıla büyük bir proje alacak şekilde projeleri aldık. Onlar da çok şey, yani çok iyi çalıştılar. Her ne kadar bazen benim absürt çıkışlarım olsa da mesela örnek olarak bir şey bitiriyorlar, herkes okey diyor, oradaki kontrol memurları da okey ediyor, imzalıyor. Ben geliyorum hayır bu olmamış diyorum. Ya hükümet kabul etmiş, memurlar kabul etmiş, kontroller kabul etmiş, ya size ne oluyor? Yok diyorum, olmaz diyorum, bunda bir yanlışlık var. Bu renk iyi değil falan. Yıkıtırıp yeniden yapıyorum, yani kendi düşmanım oluyorum bir anlamda. Fakat bunu yapmak sonradan hem benim için hem onlar için çok ciddi bir artı oldu. Çünkü yaptığımız sonraki bütün çalışmalarda o şirket iyi bir şirket, ona güvenin ve yaptığımız şeyleri artık insanlar, çünkü "bizim kabul ettiğimizi bile onlar kabul etmiyor bakış açısıyla", yani ondan sonra aldığımız bütün işlerde en azından rahat etmiş olduk. Çünkü müthiş bir güven bağları sağlanmış oldu ve o gün bugün yani 2013'te, 2003'ten bu yana da ha burayla, tabii yurt dışına gidiyoruz, katılıyoruz, bu ara bir sürü sivil toplum örgütleri kuruldu. Mesela Erbil'de, ilk defa "Kürt Kadın İş Kadınları Derneği" kuruldu. Kadın merkezini kurdum, başkanlığını ben yaptım. Van'da çalışırken bu sığınmacılar dışında, Türkiye'nin ilk "Ticari Kadın Kooperatifi" kuruldu, ki şu anda "YAKA" diye geçiyor. Daha çok çocuk ve evlendirme ile ilgili vesaire. Çünkü o konularda kadar Avrupa Birliği para sağlıyor. O yüzden değişkenlik gösterebiliyor. Fakat yani kendi ülkemde, kendi birimlerimde neredeyse ilklerin ya kuruluşunda ya başında ya bir tarafında muhakkak varımdır. Başkanlığını yapmış, finansını sağlamış veya tüzüğünü yazmış, yani bir şekilde bir sürü iş ile beraber. Fakat burada sağlık var, hastane kuruluşları var yani o kadar uzun ki. CV'im var, CV'me bakarsanız kronolojik olarak yaptığım bütün işler orada yazılı zaten. Yani saatlerce işimi anlatmayı çok sevmiyorum açıkçası. Kendimi de çok anlatmayı hiç sevmiyorum, ama bazen insan mecbur oluyor.

Onun dışında tabii ki kızım ve oğlum tabii okudular. Sevdikleri şey mimar olmaktı, oldular. Kızım aynı zamanda Domus'ta, İtalya'da, biliyorsunuz çok önemli bir akademi herkesi kabul etmiyor. Endüstriyel tasarım yüksek lisansı yaptı. Dünya birinciliği var. Bir sürü

projelerin de oldukça çok başarılı bir çocuk. Her ne kadar maddi olarak ve Türkiye'de kıymeti bilinmezse bile dünyada yaşına göre çok yaratıcı, hakikatten kızım olduğu için değil gerçekten bu konuda kendini iyi yetiştirmiş bir çocuk.

Oğlum yine mimar. Fakat müzikle ilgileniyor. Girseniz göreceksiniz, grubu var. Liseden, yani ilk lisesinden birlikte başladığı dört tane arkadaşıyla, işte Ankara kulüplerinden, Türkiye gündemine gelen bir grup ve işte Gezi olaylarından sonra bu biraz yasaklı bir grup oluştu. Dolayısıyla son dönem konserleri vesaire, CD'leri halen dolaşiyor, müziği hala çok büyük bir zevkle herkes dinliyor, ama artık durmuş vaziyetler. Herkes kendi mesleğini, çünkü dördü de üniversite bitirmiş, ihtisasını yapmış, yani üniversite hocalığı yapmış, kendi işlerini yapan, hepsi okumuş, akli başında çocuklardı. Herkes ne derler? Millet içine mi dönüyor? Tersine mi deniyor? Bilemiyorum. İşlerine döndüler, hasbelkader yaşamaya çalışıyorlar.

Biliyorsunuz Ortadoğu ülkelerinde bugün yatarsın, yarın uyandığında ne olacağı belli olmaz. Tabii ki bu arada son durgun Doğu ve Güneydoğu İş Kadınları Derneğine buradaki DAİŞ süresinde projeler durdu. Diyarbakır'a gidip dinlenmek istedim ve birlikte biraz da annemle ve kardeşlerimle zaman geçirmek istedim. O sırada işte burada, burada birlikte iş yaptığımız kadınlarımız, Diyarbakır İş Kadınları Derneğinin kuruculuğunu yaptım. Bir dönem bayağı etkindim. Fakat sonra Doğu ve Güneydoğu Kadınlar Derneği kurulduğunda başkaları ve üyeleri, "****" Hanım, siz mademki buradasınız, lütfen bizim başkanlığımızı muhakkak kabul edin diye tutturdular. Ben her ne kadar onlara layık bir başkan olamadımsa, yani 24 saat onlara hizmet sunamadımsa da nedenlerim vardı, koşullarım vardı. Çünkü burada biriken işlerim vardı. Onun dışında o ara talihsiz bir şey, kanser olduğumu teşhis ettiler, bağırsak kanseri. Tabii ameliyatlar, tedaviler, ışın, işte kemoterapiler derken bir yıla yakındır, bir yıl onlarla uğraştım. Ondan sonra da işte şimdi toparlanma dönemim. Bu sırada da işte gördüğünüz gibi hastalıklar başladı. İşte virüsü, işte bu süreçti. Erbil'e geldim. Bir aylığına bazı şeyleri düzeltip, işte belki işlerime dönerim, veyahut da tasfiye ederim düşüncesi ile geldim ama yedinci ayım oldu buradayım, bekliyorum. Hani bir şey tasfiye edemedim. Çünkü gelen giden yok ve buluşacağız bekliyorum, mutluyum, çok sıkıntım yok.

Burada yine bir elçi gibi hizmet ediyorum. Burada kalan arkadaşlarımla bir sürü sorunları var. Çünkü burada Türkiyeli İş Kadınları ve İş Adamları Derneği gibi bir platform kurmuşuz. Ben kadınların başkanı olduğum için onların da başkanı olmak istemedim,

ama başkan yardımcılığını yapıyorum. Başkan burada yok. Dolayısıyla bir elçilik gibi de aynı zamanda burada 24 saat hizmet sunuyorum.

Onun dışında ne anlatacağım bilmiyorum (gülüyor). Tabii ki, şimdi tabii ki küçük yer olduğu için herkes sizi tanıyor, büyük yerde olsa hani ailenin yaşam tarzı olarak herkes sizi tanıyor. Fakat güzel bir şey var, ast üst ilişkisi yok. Dolayısıyla yani orada hizmet edenin çocuğu da sizin arkadaşınız, belediye başkanının, belediye başkanı zaten sizin bir amcanız, milletvekilinin birisi de zaten sizden biri derken herkes aynı alanda yaşıyor. Fakat kendi kültürlerini unutmaması için ve yaşam tarzları öyle olduğu için oda dediğimiz, gerçekten böyle en küçük odaları 120 metre uzunlukta, işte 40, 50 metre genişliğinde büyük salonlar olur. İnsanlar akşamları orada toplanır. Benim çocukluğum hep o odalarda geçti. İşte Arap Şehreleri, Şamaralar, Kikiler, orada biliyorsunuz böyle bir sürü aşiretler, aileler ve insanlar var. Oraya gelirler, acı kahvelerini içerler. "Kahve mıra" dedikleri. Müziklerini dinlerler ve bizim çocukları da muhakkak her çocuğun bir kadın, bir erkek sorumlusu vardır bizim kültürümüzde. "DengbeJ" dedikleri yani Kürkçe şarkı söyleyen, bir de "Çirogvan" dedikleri, işte Kürt şarkılarını, ya pardon, Kürt hikayelerini, Kürt destanlarını, oradaki yaşantıları, muhakkak size söylerler. Yani siz farkına varmadan, siz o eğitimi, o kültürü almış oluyorsunuz ve bunu sistematik her gece yapmak zorundasınız. Yani öyle hasta olma, kaçma falan şey gibi bir, bir şeyiniz olamaz, yani gerekçeniz olamaz. Tabii bir de en önemlisi akşam yemekleri benim için çok çok önemli, gece saat yemek saatleri çok belirgindir. Akşam yemekleri genelde, öğlen yemekleri bütün halka açık olurdu, ama gece yemekleri genelde aile etraflarının toplandığı yemeklerdi ve aile büyüğü oturunca oturmak zorundasınız, aile büyüğü, dedemiz kalkıncaya kadar biz kalkmak zorundaydık. Ve benim büyüklerim Fransa'da okuduğu için, şarabı içen, bir lokmayı 40 defa çiğneyen, sohbetlerle uzun böyle akşam yemekleri oldu. Tabii biz, ben çocuktum ve ödevimiz oluyordu. Öbür çocuklar dışarıda oynuyor, aklımız orada kalıyor. Biz o sandalye yapışmak benim için bir işkenceydi, inanılmaz bir işkenceydi çocukken. Fakat orada şeyi öğrenmiş olduk, muhakemeyi öğrenmiş olduk. Yani herkes gününü nasıl geçirdiğini orada anlatıyor, kaç yaşında olursanız olun. Yeni bir proje yapacaklarsa, bir tohum ekeceklerse, yeni hibritleşmiş bir mahsul kullanılacaksa köylerde, onun tartışması yapılıyor, senin fikrin de soruluyor. Dolayısıyla bir okuldu, yani bir ekol ve okul gerçekten. Tabii yıllar geçtikten sonra iyi ki böyle yaşadığım, iyi ki dedelerimi, ananelerimi, babaannelerimi, iyi ki öyle yaşadım. Tığ işleme, iğne işi işlemeyi, silah kullanmayı, ata binmeyi, araba tamir etmeyi yani her şeyi, kanaviçe işlemeyi hepsini o masalarda öğrendim. Yani kadın erkek farkı olmadan o masanın çevresinde bu sohbetler dönüştü,

yani her şeyi sorduğum yerler o masanın çevresindeki sohbetlerdi ve demek ki kişiliğimizi orada biz oluşturduk. Dolayısıyla, mesela bunu hepimizde var, sadece ben de değil, aile mensuplarının, yani o ortamda yaşayan bütün ailemde var. Bir yaşındaki çocukla bir yaşındayız, 90 yaşındaki kişiyle 90 yaşındayız ve her kesimle çok rahat iletişim kurabiliyoruz. Bu belki o masaların, o yaşantıların bana getirdiği bir şeydi. Benim domatese karşı alerjim var. Bazı yiyeceklere. Tabii yemekler yapılır. Benim için ayrı yemek pişer. Bunu bile sundukları zaman yarım saat açıklama yaparlar, yani biz niye özel yemek yapıyoruz, nedeni şöyle şöyledir. Mesela bir yeğenimiz vardı, çok, biraz annesi yabancıydı. Şamlı Arap, Kürt asıllı. Şemdinağagilden, onlar da bir getto. Onlar da çok büyük bir aileden gelme. Fakat biraz daha üst ilişkisi olan, bizim gibi eşit dağılımlı bir yaşam tarzına dönüşmüş değil de ben de çok maydanozu sevmiyorum. Peki maydanozsuz niye bana pişirmiyorsunuz? Diyorlar ki maydanoz C vitamini var, yersen sen ölmezsin ama o ölür. O domates yiyince çok kötü olur. Baktılar olacak gibi değil, büyüklerim, babaannem o konuda çok acil bir yapıdaydı, liste çıkardı, dedi ki büyük, küçük herkes en çok neyi sevmiyor, en çok neyi sevmiyor bize bildirsinler bir sıraya koyalım, herkese ona göre yemek yapalım ve onun itirazından dolayı Yemek tarzımız biraz değişti ve benim domates, yani bir çocuğun bakış açısıyla neler yapabileceklerinin, şey yani o kadar kalabalık içinde hani beş kişilik, altı kişilik bir aile olsanız bunu yaparsanız ama size 150 kişiye, 200 kişiye en az yemek çıkarttığımız zaman bu incelikleri düşünmeniz yine satırlar arasını iyi okumaktan geliyor diye düşünüyorum. Yani bu bir şeydir. Yani bu bi bi saygıdır çocuğa diye düşünüyorum.

Mesela büyüklerimiz, babaannemi ayrı hatırlarım, anneannemi ayrı hatırlarım. Babaannem köyü idare eden, böyle çok uzun boylu, zaten kadınları da erkekleri de çok güzeldir ailemin. Araştırdıysanız, baktıysanız fotoğraflarda farkına varacaksınız. Yeşil gözlü, sürmeli gibi dimdik, çok cesur, böyle 500 kişiyi idare edecek bir yapısı var. Yani biraz daha böyle, hiç sevmiyorum bu lafı ama böyle hanımağa gibi bir yapısı var. Anneannemin tersi. Anneannem ipekler giyen, çok güzel saçları olan böyle hep örgülü, onlar ki amca çocukları aynı zamanda babaannemle, anneannem. Giydiği elbiseye göre muhakkak işte elmas, kemik taraklı saçlarında var, bizi kolay kolay kabul etmez. Babaannem hem aristokrasiye hem de köy kültürünü bir arada yaşadığının getirdiği rahatlığı vardı. Mesela köy kahvesinin ortasında oturur, sizin gibi sigarasını sarar, tabakayı fıır fırlatır. O ona fırlatır, o ona fırlatır, ki bizim kültürlerin de sigara kültürü çok çok farklıdır. Onu istiyorsanız bir ara anlatırım. Çünkü o da çocukluğumda ben de oldukça iz bırakmış bir yapı ve anneannem bizi hemen kabul etmez, bizi randevuyla kabul eder.

Hangimiz hangi yemeği seviyorsa o yemeği o gün pişirir. İşte oturduğu yerin altında muhakkak el işinden bir kesesi olur, içinde kendine ait, o mendilin içinde ya bir yüzük veya kkk bir küpe yahut da kendisinden kalma bir Şey muhakkak bize ikram eder. Yani eli boş asla çıkmayız. İşte para muhakkak o kesenin içine konur. Ananemim yle çok güzel sesi olan iyi bir ut alan, iyi mani, Şiir yazan, çok iyi nakış, dikiş yapan, yani keyfe göre böyle bir yaşam tarzı var.

Babaannem de o kadar çok yetenekliydi. Hani nakıştı, dikişti falan ama babaannemin bir de idare, yani erkeklerle oturma, kalkma gibi bir yeteneği vardır. Çünkü erkekler ya hapiste ya dağda ya da Őeydeydi, sürgünde ydi. İdare kadınlarda olduğu için gelişigüzel babaannem de böyle bir yaşantısı oldu. Şimdi bizim yaşadığımız bütün konaklarda, bütün kasırlarda, çünkü hepsi büyükler yani, en kkk evde 44 tane yatak odası var. Yani yaşadığım benim evler Şu son dönem evlerin dışında, yani çocukluğumdan ve gençliğimden bahsediyorum ben. Şimdi nemi, nemi olan, orta nemde olan, çok güneş almayan odalar, muhakkak tütün odalarıdır. Bu tütün odaları işte gaz tütünü daha sarı olur, sert tütün, Bitlis tütünü böyle renk, renk ince kıyılmış, siz daha iyi biliyorsunuz, terbiyeli tütün, o tütünler, karışık tütün, o ttnlere bakan muhakkak biri olurdu. Kadınlara giysilerine göre muhakkak tabakaları, işte yüzükleri, sigaralıkları olurdu. Her aile de birkaç tane, Lamia Hanım mesela, Lamia Hanım'ı hiç unutmam. Sigara içerken, biz bütün çocuklar böyle oturur, onu seyrederdik. Bir sigara bir kadına bu kadar yakışabilir. O tutuşu, sigaranın böyle dumanı ve o dumanları nasıl idare ediyor? Bir duman, bir dumanın iinden çıkıyor, böyle i ie, i ie böyle bulutlar falan biz böyle ben (gülüyor) ocukluğumdan saatlerce o hatunların sigara iişini izlediğim oluyordu. Ve bir de bizim farklı bir kültürümüz var, ki bu belki sizlerde de var, bilmiyorum. Ayva, Diyarbakır'a çok özgü bir meyvedir. Mesela ona ben bayılırım, kokusunu çok çok severim. Bunu tütün için kullanırlar, kaynatırlar, iini çıkartırlar, öyle bir hale gelir kaynaya kaynaya zank haline gelir. Böyle gümüş okkaları var, böyle at kuyruğu ile yapılmış fırçaları var. Şimdi biraz önce siz böyle ıslatıyorsunuz ya, ıslatmazlar o ayvanın kaynatılan ve de zank haline dönüşen, zankla kapatırlar. Öyle hazırlarlar kimi ince, kimi arkası ince, n kalın, kimi kalın, artık kadın, hanımların isteğine ve huylarına göre o sigaralar sarılır, sigaralıklara, tabaka deriz biz onlara, konur ve hanımlara dağıtılırdı. Bu böyle bir kültür. Yani keyfe bakın ve içtiğiniz zaman o efil efil ayvanın o çok hoş aroması böyle dağılırdı. Yani hani tükürük kullanmak antiseptik değil, yani mikrop kapabilir vesaire. Dolayısıyla zel ayva sularıyla kapanırdı bütün sigaralar. Bir de mesela bardaklar ve kaşıklar, yani doğrudan doğruya temas edilen, hep gmşt. Sonra hep derler ya, işte bu zenginlikle alakası yok.

Bu tamamen bilgiyle alakası var. Çünkü biliyorsunuz mikrop üremiyor, virüs dahi üremiyor gümüşte ve bilhassa kolera dönemindeki, Diyarbakır'da o dönem çok kolera salgınları vardı. Gümüş kullanan insanlar genelde hayatta kaldı. Dolayısıyla bunun bilincinde oldukları için genelde gümüş ve türevleri maddeler kullanmışlar. Bu da bir kültüre delalettir. Bu da bir yaşam tarzına delalettir. Ben de mesela bu yaşıma geldim. İlla benim bir gümüş bardağım başımın ucundadır ve sürekli ben onunla su içerim. Çünkü çok yer değiştiriyorum, çok farklı sular içiyorum, çok farklı yerlerde oluyorum. Yani belki korunmamın, bu kadar sağlıklı olmayan ortamlarda bu kadar kalmam belki o kültüre borçluyum diye düşünüyorum.

Yani tabii bütün bunlar benim için çok önemli. Yani yaşantımda yerleri olan, bir de tabi ki mücevher hastalığı var aile de. Aile çok güzel, mücevheri seviyor erkekli kadınlı. Ben şuna bağlıyorum, o kadar çok sürgün olmuşlar, o kadar çok yerlerinden, yurtlarından edilmişler. Biz sürekli, yani mesela sürgün edilirken kimsenin kulağındaki küpeyi veya elindeki bileziği veya elması almamışlar veyahut da. Dolayısıyla o sürgünlerde o çok kötü günlerde onlar aileyi yaşatmış, korumuş. Dolayısıyla bu da bir kültür haline gelmiş kadınlı erkekli, muhakkak değer, değerli olan bir şeyi sürekli üzerinde taşır, geceli gündüzlü. Onun da bir kültürü var. İşte gençken inci ile giyilir, zümrüt muhakkak giyilir, yakut giyilir, mesela doğrudan doğruya pırlanta ve elmas giyilmez. Evlendikten sonra artık düz pırlanta, düz elmas giyilebilir, karışık giyilebilir. Ne bileyim işte, geleneksel giysi ile muhakkak Diyarbakır'a özgü, işte hasır bilezikler, tane, işte tane dedikleri gerdan biçimleri var, top dedikleri yani gerçekten o yere, telkariler var, o yere çok özgün yapılar var. Yaşa göre kültürel yapıya göre bu yani ciddi bir takı kültürü var yani hangi yaşta giyilir? Nasıl giyilir? Ben gözümü açtım açalı böyleydim. Onun için bana mesela çok süslüsün derler. Aslında ben farkında değilim, ben yaşam tarzım öyle olduğu için herkesi öyle düşünüyorum. Fakat bu da bana çok yarıyor. Çünkü hakikaten bazı ülkelerde öyle bir hale geliyor, mesela tıkanıyor, bankalar yok bir şey yok en azından işte sizi o an kurtaracak bir, bir mali varlık, maddi varlık oluşuyor sizde. Mesela yine Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda birçok büyüklerim yurt dışında okurken, birdenbire bankalar kapanıyor, giden gelen olmuyor, çok ciddi sıkıntılar o dönem, biliyorsunuz kaç kıratlık kimse düğme kullanmıyor. Düğmeler hep böyle büyük Felemenk pırlantalardan yapılıyor, elmaslardan, her bir her bir ay bir tanesini satarak yaşıyorlar. Kendilerini Türkiye'ye atıncaya kadar. Yani bu sadece aileme ait değil yanlış anlaşılmasın. Eski dönem Diyarbakır'daki yaşayan, çünkü Diyarbakır gerçek bir metropol ve içindeki yaşayan eşrafların gerçek bir metropol yaşantısı var. Aynı zamanda hem ipek yolu, baharat yolu üzerinde olduğu için ciddi bir

ticari merkez ve ilk önce buraya gelen altınlar, pırlantalar, porselenler, çiniler, ipekler her şeyin en güzeli orada alınır, ama ondan önce de işte mesela Cemil Paşa Ailesi gelir seçer, ondan sonra diğerleri seçer, ondan sonra İstanbul'a gelir. Bizim deyim varsa, bizim deyimlerde, bizlerde mesela İstanbul'daki bütün o saray mensupları, işte modası geçmiş, yani bizim kalıntılarımızı kullanıyorlar derlerdi. O kadar ki kendilerinden emin ve gerçekten muhteşem parçalar vardı yani. Bilirim yani benim büyüklerimden kullanılan taşlardan, o kocaman gerdanlıklardan, hee öyle bir, öyle dönemleri de var ki, bir hasır üzerinde beş kişi zor yatmışlar. Öyle dönemler de geçirmişler. Fakat düşünüyorum, aile az buz değil yani, 600 yıllık bir geçmişi var, 500 yıllık bir Osmanlı, 100 yıllık bir Cumhuriyet. Sürekli muhalif bir aile. Hiçbir zaman hiçbir hükümetle, yani Ezidiler döneminde ezilenden yana olmuşlar devlete karşı, Ermenilerden yana olmuşlar devlete karşı, Kürtlerden yana olmuşlar devlete karşı. Ha bir muhalefet geni var. Muhalefet yaşam tarzına dönüşüyor demek ki onlarda. Dolayısıyla sürekli böyle pik oluyorlar, yerin dibine giriyorlar. Pik oluyorlar, yerin dibine... fakat buna rağmen biz varız. Yani bizim gibi bu kadar eski aileler yok. Yani olsa da çok asimile olmuş, yani bu kadar kendilerini koruyamamış olabilirler. Biz de çok sessiz, çok içe dönük yaşıyoruz. Yani bu kadar bilgiye, geçmişe rağmen çok şey yaşıyoruz. Yani ben de öyle, izole yaşıyoruz. Yani böyle çok haşır neşir, böyle çok toplumun içinde değiliz. Kendimizi çok fazla anlatmıyoruz ki, tarihlerde, araştırmalarda adımız geçtiği için kullanıyorlar, sağ olsunlar. Ama kendimiz kendimizle ilgili öyle çok göze batacak şeyler yapmıyoruz yani.

Makaleler, kitaplar ve konuşmalar yapmıyoruz. Bu da şeye bağlı herhalde, bilemiyorum, biraz da mücadele, yaşam sevinci mi diyeyim, yaşama, yaşamayı sevmek mi diyeyim ve yaşamı olduğu gibi kabul etmek mi diyeyim, yani onu ben bir türlü analiz edemiyorum yani, bir şey oturtamıyorum ama oturttuğum bir şey var 500 yıllık. Bu fıkra, fıkra değil de yaşanmış anlatmak istiyorum. Amerikan Hastanesi'nde tedavi görüyorum ve benim yıllardır KADER'den olan arkadaşım yanımda oturuyor. Bir kadın, yeni teşhis koydular, koymadılar daha belli değil. Kadın bayılıyor, ayılıyor, öbür dünyaya gidiyor. En sonunda arkadaşım durdurdu, dedi ki hanım hanım bak dedi. Şunu görüyor musun dedi. Döndü bana baktı, nasıl? A çok güzel, keyifli dedi, yine öyle süslü püslü, dedi ki bak, 500 yıllık Osmanlı bunlarla savaşmış, 100 yıl da Cumhuriyet, şimdi de kanser. Bak yetiyor mu? Hala süslenmiş orada oturuyor diye. Onun için biraz örnek al dedi. Yani şimdi konuştuğunu düşününce gerçekten demek ki bir şey var ki bu kadar her şeye rağmen mesela şimdi ben 1900, nüfusumda 52 diye geçiyor ama gerçekte 1951 doğumluyum. Nereden bakarsanız bakın 69 yaşındayım. Yani bir yıl sonra 70 olacağım ama hala aman

işlerim ne oldu? Şu Erbil'in işte yazıhane köşesinde hala bir şeyler yapıyorum. Sanki ölmeyecekmişim gibi. Bu kadar immün sistemim indirgenmişken. Fakat yani mutluyum halimden, elimden geleni yapıyorum. Çok da iyi durumda değiliz, maddi olarak bitmiş vaziyetteyiz, hiçbir alacağımızı alamıyoruz. Zaten utanıyoruz, çünkü herkes bizimle eşdeğerde. Yaşam korkusu var, millete işte güzel enerjiler dağıtıyoruz, kendimizi kandırıyoruz bir anlamda ama mecburuz, böyle yaşıyoruz. Yani başka ne diyeceğimi bilmiyorum.

Ha bir de şu var, bir de şu var, şimdi Baas Dönemi, çocukluk bahsettiğim zaman, onu muhakkak gündeme getirmek istiyorum. Bu böyle Baas'ın geldiği dönemde, ailenin dağıttıkları mallarına el koydukları zaman vesaire, biz ortada kaldık, yani ya kamplara gidecektik. Fakat yanımızda komşularımız daha önce işte yüzlerce Ermenilerin biz de çalıştığı dönemler var. Yani bize katkı sundukları yardımcı yani ben hizmetkar, hizmet edenin lafını sevmiyorum. Yardımcı veyahut da katkı sunan demek istiyorum ve kültürüm buna elveriyor. Mesela o dönem çok şey yaptılar, yani çok bize, beni bilhassa hemen göz kulak oldular, etrafımı çevirdiler, bir Hıristiyan okulunda okudum, oraya kaydımı yaptılar. İlkokul mezunu, çünkü öyle bir okuldan mezun oldum ben ilkokulda. Yani son sınıfı en azından, son iki sınıfını hatta. Mesela pazar günleri kiliseye gitmeden önce mumlar yakarlar. Ben hani iyilik olsun diye hiç unutmuyorum, benim de elim iyi resim yapar. Gece boyunca küçük kartpostallar yapar, pazar günü gelen, ayine gelenlere satılırdı, kiliseye gelir getirsin. Bir de inanılmaz güzel mum yapmayı öğrendim onlardan. Hakiki balla, işte parafinle, işte kazanlar yapılır, o çok güzel fitillerle içine biraz misk amber konur, müthiş bir kokusu vardı, güzelliği vardı, o benim hastalığım hala, çocukluğumdan bana yer edinmiş. Onları öyle o kazanların dibine batırıp şu elimizle şöyle bir yapıp bir daha batırıp, o kokuları da en sonda onlar "yasiel Mesih" ediyorlar. Yani Meryem Ana'nın ve İsa'nın bir şeysi var böyle, bir serisi var. Onu böyle varaka yatırıp ortasını damgalayıp asmak benim en sevdiğim, o dönem çocukluğumdan, dönemlerden biriydi ve insanlar on tane yaparken, ben 100 tane yapardım ve her birisini ayrı güzellikte yapardım. Artık o sanat haline gelmişti çocuk halimde. O da öyle hale geldi ki şeyleri satarken benimkilerini ayrı koyarlardı. Derdi ki "****" yapmış, herkes onları satın alır fazladan para bırakırdı kiliseye ve onları yakardı. Ya mesela o dönem bu çocukluğumda yani benim yaptığım şeyin bir değer katmasının olduğunu farkına vardığım dönem o dönemdi. En azından hani kiliseye hani benim katkım, katkımdı. Hani orada okumakla, onların beni kabullenmesi benim onuruma çok dokunmuştu. Böylelikle hem kendime bir sanat edinmiştim hem de kendimi rahatlatmıştım. Bunu parantez içinde anlatmadan geçmek istemem.

Şimdi Cemil Paşa Konağı aslında yine bir Kürt, Türk bakış açısıdır Küçültmek adına konak deniyor. Aslında kasır, kasır-ı mala Cemil Paşa diye geçiyor. O tam bir mahalledir. Onun bir kısmı sürgündeyken satılmış Tigral ailesi tarafından. Damatlarımız olurlar. Bütün büyük aileler dünür zaten birbirine Diyarbakır'da, bir kısmını bizler çok önceden kendimiz yapmak istedik, izin vermediler. Birinci sit bölgesi. Sonra üniversiteye hibe ettik. Üniversitede o zaman dayımın arkadaşlarından biridir, adını söylemek istemiyorum. Rektördü, oranın rektörüydü. Dedi ki, tamam biz alırız, bunu bir kültür merkezine dönüştürürüz. Biz çok sevindik, en azından bir işe yarayacak. Sonra dedi ama adını değiştirmek zorundayız, şey kabul etmiyorlar. Yani, Cemil Paşa olarak kabul etmiyorlar.

Biz dedik o zaman kabul etmiyoruz, yerle bir olsun. Sonra belediyede Osman Baydemir, sağ olsun, ben onunla bir Amerika gezisindeydim, uzun bir süre. Onun babası 13 yıl bu Binehatte dediğimiz yerde bizde kalmıştı, yine o bir sürü, bir sürü, bir sürü insan gibi, yani saysam sonu gelmez. Şey hakikaten sonu gelmez, yani şaka değil, çok ilginç bir aile. Yani kimler gelmiş kimler gitmiş o kapıdan Allah bilir. Ben biliyorum da (gülüyor), çok konuşmak istemiyorum. Ve ticari bir amaç olmaması koşuluyla ya kadınlarla ilgili ya çocuklarla ilgili bir şey, bir yapının olması, gerekiyorsa maddi olarak da biz destekleyelim ama kurumsal bir yapı içinde olsun istedik. Sağ olsun Osman Baydemir o zaman genel meclis üyeleriyle bunun kararını aldılar, sonra orayı bir şey müze haline dönüştürmeye çalıştılar. Orası Cemil Paşa'nın, Paşa orada doğmuş, yani Ali Paşa mahallesi o bir o, o konak nereden bakarsanız bakın 300 küsur yıllık bir evdir. Fakat son restorasyonunu, bin, yani 180 yıl önce yapmış veya 160. Son restorasyonunu şey alıyorlar, baz alıyorlar. Halbuki o bir yanlış, bunu bir tarafa koyalım. İkincisi ciddi bir mimari yapısı var, yazlık, kışlık. Mesela sıcak su, soğuk su, yandan olan şey, bu haremlik selamlık deyince sanki orada çok muhafazakâr bir yapı var da kadınlar ayrı. Hayır, ailenin kapısı 24 saat açık olduğu için, ailenin yaşadığı ortam ayrı, erkekli kadınlı yaşıyor beraber. Fakat dışarıdaki gelen misafir, yani şimdi bugünkü ofisimiz, bürolarımız gibi de selamlık tarafıdır. Haremlik tarafının içine almıyorlar. Fakat geçişleri var. İçinde kütüphaneler var. O dönemin Rusların inanılmaz meşhurların tabloları var. Yani ciddi bir değer. O dönemi gezenler onu söylüyorlar yani. Yıldız Sarayı'na daha zengin ve daha mantıklı bir yaşam tarzının olduğu, mesela hizmetlerin, atların, yuvaların, mesela hiçbir, bugün Rusya'da baktığınız, Fransa'nın eski saraylarının da baktığınızda tuvaletler yok. İslami kültürde tuvaletler dışarıda olur. Mesela Cemil Paşa Konağı'nda buna baktığımız zaman ikinci katlarda tuvaletler var, sütler var. Ki bu restorasyonda birçoğunu kapattılar, bilmediler bile ne olduğunu. Ama biz, bir iki

itirazla bir iki tanesini bıraktılar ama onlar da kapalı. Mesela her gelen diyor ki ben bu odada doğdum. Nedenini kimse araştırmıyor. Neden çünkü bir köşemiz var, manzarası çok güzel, verandası var, mabeyin dedikleri sokağa bakan bir bölümü var, gelen giden ise insanlar altı aylık, yedi aylık hamile olduğu zaman kadınları o köşeye alıyorlar, ciddi bir süit, bakıcı odası var, çocuk odası var, banyosu, tuvaleti yanında olan bir bölümdür. Lohusa bölümü deniyor oraya. Dolayısıyla hani gününü yemek yerken, dinlenirken, bahçede, işte aşağıda eskiden binalar yoktu, aşağıya Hevsel'e kadar çok güzel manzarası, yeşilliği olan, arada bir mabeyn de oturup, biz Kürtçe ona "şaneşin" deriz. İşte şaneşinde oturup çok küçük sokaklardan gelen gidenleri izleyen, bu da çok önemli. Böyle bir köşesi var. Daha da önemlisi sular yapılırken muhakkak hayvanlar, Diyarbakır çok sıcak olduğu için sürekli su içmeleri için suların dışarıdan geçişleri var. Kadın, er..., dişi, erkek taşlar kullanılır. Dişi taşların delikli olduğu için hep yer döşeme olarak kullanılır ve sürekli su ile depolanır. Bu da serinliği sağlar. Ayvanlarımız var. Kademe dedikleri çok nakışlı, çok güzel, belki isterseniz sonra örneklerini yolladığım tamamen altın tellerle işlenmiş, eski Diyarbakır usulü divanlarda insanlar otururlar. Havuz başlarında sohbetlerini, müziklerini, karpuzlarını orada yerler. Gastronomi kültürü inanılmaz çok geliştiği için, mesela karpuzla, patlıcan onlar için çok önemlidir. Patlıcan Diyarbakır'da meşhurdur ve en az 40, 50 çeşit yemeği vardır. Nikotin olduğu için, onu yok etmeleri için karpuz yiyorlar. Çünkü karpuz biliyorsanız iyi bir şey, ne deniyor? Evet, iyi bir temizleyici, evet. Dolayısıyla bu çok önemlidir. Mesela ıspanağı ve demirle ilgili her şeyi yendiği zaman biz de C vitamini ile, yani ekşili yenir, sumaklı veyahut da limonlu yenir. Asla yoğurtla yenmez. Orta Anadolu'nun tam tersine çünkü ağır metaller oluşturuyor. Çünkü yoğurt ve demir birleşince bağırsak tarafından asla absorbe edilmiyor ve yüzyıllardan beri kalın bağırsağın beyinle eşleş olduğunu, hangi maddelerin insan için önemli olduğunu çok iyi bilincindeler. Çünkü işte mide sadece bir hamallıktır. Orada sadece yani göyüş, yani büyükbaş hayvanlar gibi göyüş orada sadece hazmedilir. Ama asıl vücuda absorbe edilmesi, ayakta tutması, immün sistemi geliştirilmesi diğer hormonların salgılanmasını sağlayan kalın bağırsaklarından alınan müthiş o yararlı maddelerdir. Dolayısıyla bütün bunları gelişigüzel yapmıyor. Bütün bunları bilinçli yapıyor. Yani Diyarbakır gastronomi, yani yemeklerinde ve yaşam tarzında gerçekten bütün bunlar çok önemlidir.

Karaca'da başlı başına pirinç bir ekoldür. İşte şimdi işaretlenmiş bitki olarak geçiyor. İşte, etlerinden tutun, kavurma mevsimlerinden tutun, sebzelerinden tutun, şimdiki Unesco'da Hevsel Bahçeleri ki, bir dönem çoğu benim aileme aitti. O sürgün dönemlerinde 55 altına satılmış oralar. Hiç önemli değil. Tamamen işte Diyarbakır'a yönelik bir depo, yani bir

yaşam deposu. Bütün gıda ile ilgili ne varsa oradan yetişmiş yüzyıllar boyunca, binler yıl boyunca. Dolayısıyla yine Diyarbakır evlerinde ve konakta su sisteminin çok çok önemli olduğunu ve bazı şekiller var. O Uzakdoğu'ya baktığınız zaman eş deş orada huzuru, işte pozitif enerjiyi sağlayan şekillerdir. Mesela selamlığın girişinde böyle bir yapı var. Analiz yapıldığında bakıyorsunuz çok benzerliği var. Gerçi aileyi simgeliyor diyorlar, ama farklı türlü simgeleri de gündeme getiren yapılar var. Mesela o konağın böyle çok ciddi artıları var, kütüphanesi var, şöminesi var, onları yapmadılar, yapamadılar hatta şöminenin olmadığını söylediler. Sonra biz bacayı gösterince farkına vardılar. Ama tabii ki çok geri, yani artık yapmışlardı.

Sıcak su sistemini kullanmadılar. Çünkü mutfağın üzerinde yine topraktan yapılmış kara, büyük tek parça taşlarla, yemek pişince mesela suların yayıldığını ve banyoda kullanıldığını, bu İshakpaşa şeysinde de aynı sistemi görebilirsiniz. Fakat mesela Diyarbakır'da bunu yapmadılar yani. Demek ki çok da teferruatlı veyahut da bütçeleri o kadardı. Onun dışında orada önemli olan mesela banyo, banyo girişlerini bir türlü algılayamadılar. Neden böyle bir boşluk var? Orada aslında serinlik, insanların oturup sohbet edip, banyodan sonra dinlendiği bir alan, aşağı kısımlarındaki, orayı kapattılar. Orada hem insanların yazın oturduğu bölmeler var, ki içinde şadırvanlar var, sular akar. O şadırvanın arka kısmında yine bunu insanlar kaçırdı, yapmadı, bölümler var Karaca dağdan. Mesela sürekli gelen katır o zaman şeyleri alır, karları alır, yani sürekli gidiş gelişler olurdu. O karlar oraya depolanır, şadırvanlardan eriyen karlar dökülür. Dolayısıyla o alt katlar, dehliz dediklerimiz bölümler yazın insanların, yani öğleden sonraki yatma süreçleri çok serin olur. Aynı zamanda onları, onların yan bölümlerinde de işte kavurmaların, gıdanın, işte ambar dedikleri veyahut da zahire dedikleri yıllık yiyeceklerini orada depolarlar. Peynirdi, yağdı, zeytinyağıydı ve ona benzer şeyler. Yani bir kapı kapandığı zaman zaten her evde muhakkak kuyu var, su kuyusu var ve bu kuyularda birbirine bağlıdır genelde. Bir kapı kapandığında bir yıl kimseye ihtiyacınız olmadan yaşayabileceğinizi yapıyorlardı. Yazlığı ayrı, kışlığı ayrı, baharlığı ayrı, misafirhanesi ayrı, çocuklar için ayrı, mesela o kadar kalabalık olurdu ki, herkesin de bakıcısı ayrı olurdu. Yemek saatlerinde herkes herkesin adını böyle bağırmmamak adına çok ayıp mesela, böyle sokakta ad. Böyle çok küçük yine böyle gümüşten, çok nakışlı, inanılmaz güzellikte ıslıklar var, işte yemek vakti ıslığı, işte ders ıslığı, mesela onunla büyüyorsun, onu duyduğun zaman otomatikman geliyorsun yemeğin başına veya dersinin başına veya işte seni anne baba görmek istiyorsa veya eğitim saati ise yani ona göre bir sistem geliştiriyor yani, o konağın yaşantı tarzına göre yaşantılar var. O konakla ilgili farklı bir şey de

anlatmak istiyorum. Şimdi Cemil Paşa Osmanlı döneminde biliyorsunuz eşler dört tane olabiliyor. Ondan sonra da yapılan fetihlerde, yapılan işlerde cariyeler var resmi olarak yani, söylentilere göre, 22 ama resmi olarak şeyde, Yıldız Sarayı ve Cumhurbaşkanlığı şeylerinde, nüfuslarında, eski nüfuslarında 13 kişi cariye diye geçiyor o konakta. Şimdi hediye edildiği zaman Cemil Paşa'nın iyi bir huyu var. Yani cariye diye kullanmıyor. Mesela oğullarıyla evlenmiş üç, dört tane cariye vardı. Ondan dolayı oğullarıyla evleniyorlar. Çünkü hepsi çok iyi aile kızı, işte paşaydı fethedilen kişi belki de işte, çok çok daha iyi eğitim almış, çok güzel, onlara hani hizmet gibi veyahut da işte farklı yani sadece cinsel olarak kullanılan objeler değil, gerçekten evin hanımı gibi görmüşler ve asıl Ayşe Hanım, büyük eşi, her gelene kendi saçlarını düzeltiyor, iki tane örük ve herkesin giydiği forma gibi bir elbise, yazınsa işte atıyorum ipek, keten, kışınsa pazen veya çuha her neyse, yine bu dönemlerden birisi. Ondan sonra gelen mücevherler, işte Venedik dantelleri var, hepsi sandıklara basılıyor, herkes eşit. Yine bir gün böyle bir cariye, büyük dedelerimiz yolluyor işte bu Cemil Paşa Konağı'na, her iki tarafta kadınlar sıralanmış işte, yeni gelen hanımefendiyi kapıda karşıyorlar. Böyle bir saygınlık da var kadınların arasında, kadın geliyor. İşte sarayın hanımlarıyla görüşebilir miyim diyor. Biziz diyor, kadın şak diye bayılıyor ve bir türlü ayılamıyor korkudan. Onun üzerine çok vicdan azabı çekiyor Ayşe Hanım diyor ki nedir? Kadın ürküyor yani, o Venedik danteller, ipekler, elmaslar, taşlar falan nasıl iki örük ve bir pazen elbise ile bir ömür geçirecek diye! O yüzden de bir toplantı yapıyorlar ve diyorlar ki birbirimizi kıskanmamak koşuluyla, birbirimize eza etmemek koşuluyla herkes istediğini giyebilir kararı çıkıyor o aşamadan sonra. Neyse kadın düzeliyor. Ondan sonra dolap, neyse sandıklar açılıyor ve ondan sonra o bizim bildiğimiz 120 yıldaki, sonraki yaşanan o ihtişamlar yaşanmış oluyor. Ama ondan önce ciddi bir despot yaşantı varmış yani o yaşantıda. Bunun altını çok açmak istedim. Bir de size yolladım; gerçekten bir kız evlendiği zaman bir servet yani, gerçekten bir servet ödeyerek kızlarını veriyorlar. Rezil olmasın, kimseye muhtaç olmasın ve yanında muhakkak bakıcısını, bir hizmetçi yolluyorlar ve bir ev veriyorlar hani eşi bakar, bakmayabilir vesaire ve Diyarbakır'da çok ilgili bir şey vardı. Başka yerde böyle bir vakıf var mı bilmiyorum, bir vakıf kurulu ve sadece kadınlara maaş veriyor, yani yaşça ilerlemiş veyahut da işte çocuğu olmayan, normal minnetsiz geliri sağlasın diye. Mesela, kadınlara maaş ödeyen bir vakıf kurulmuş, o dönemlerde ve şimdiye kadar Diyarbakır'ın içinde bir sürü bizim mesela han, hamam, hanlar var, çocuğu olmayan veyahut da eşi çabuk ölen, cariyelerin veya kadınların adınadır hala. Yani son döneme kadar onların çocukları ve o hanımlar o maaşlarla ayakta durdular. Yani bunlar hepsi bir çocuğu, bir yaşantı için, bir kültür için, kadına verilen önem için, çok çok önemli şeyler ve de şehre yakın, mesela çok

abuk eşi ölen veya evlenmemiş olan köylerine mirasta şehre en yakın olanları hep kızlarına vermişler. Ad söylemek istemiyorum, bunlardan birisi mesela şimdi şu anda Diyarbakır'da benim kaldığım Diclekent ve ona benzer. Sonra bunlar imara girdi, dolayısıyla bütün damatlar trilyarder oldu (gülüyor). İşte bağlar, işte bunun gibi şeyler. Yani hani daha erkeklere uzak olan arazileri verdiler, ama kızlarına hep şehrin en yakın bölümlerini verdiler. Biliyorsunuz Cemil Paşa'ların damatları kim? Azizoğulları, Cizrelioğulları, Ekinciler, Tigreli ailesi, efendime söyleyeyim, Budak, Budak Hazrobeyleri yani Silvan Beyleri, bütün bunlar Cemil Paşa'nın damatları oluyor. Zaten siyasette de hep damatlar desteklenmiştir. Kendileri hep ikinci, arka plan, son yüzyılda hep onlar arka planda kalmışlardır. Yani tabii o şeylerin içinde, yani o yaşantıların içinde çok hikayeler var, aşklar var, sevdalar var, kavgalar var, hüzünler var. Mesela annemin doğduğu, yine Felat Cemiloğlu'nun doğduğu odadan mesela öğrencilik yapmışlar. Çünkü bir dönem orayı okul yapmışlar, bir dönem orayı travma hastanesi yapmışlar, bir dönem yani bölmüşler oda oda, sırf o kültür, yani o bina yok olsun diye muhacirlere vermişler. Bir zaman kimsesizler orada yıllarca kalmış. Dolayısıyla yani o, yani o konağın ciddi, acılı bir hikayesi var. Ben babaannem ölmeden önce Suriye'ye ziyaretine gittim. Dedemler hiçbir zaman izin vermediler buraya gelsinler diye. Onun hikayesini anlatmak istiyorum çünkü yeri benim için çok önemli.

Sandiğında Rusya'dan çok önemli bir o dönemin şey müzelerinden açık artırımına Metis'in "Vazo ve Gller" şeyisi alınmış, tablosu alınmış ve o mabeyn dedikleri, yani haremlikle selamlık arasındaki bölmede asılı. Fotoğraf icat edilmeden önce hem erkekli hem kadınlı portreler var. Onlar da çok Rus, meşhur Rus, Beyaz Rus dönemindeki ressamalara yapılmıştı. Bilhassa bir kişide dünyaca meşhur hep babaannem, annem anlatır, onların daha büyükleri anlatır. Bir de gemi fotoğrafları olanlar var. Fakat bunların erevesi çok değerli, gümüş, kimi sanatlı. Talan edildiği zaman 1930'lardaki dönemlerde, en iyi 26, 36 arasında talan ediliyor, bu şimdi şu anda 200-300 milyon dolara alamadığınız, alamayacağınız şeyleri yakıyorlar, sırf çerçevelerini satmak için yani, bu kültürden, o kültüre dönüştü Diyarbakır. Bunu bir ayraç olmak ki o kağıtlar hala ben de yani satın alma, alım kağıtları ve o dönemin Rusya'daki müzenin şeyisi yani ne deniyor? Hani sergilenen tabloların adı ve kimler? O hala bende duruyor yani. Düşünebiliyor musunuz? Babaannem onu saklamış, yani bu benim için çok, keşke onu alıp valiliğe assalardı. Keşke alıp onu başka bir yere assalardı, ereve için hadi ailede tamam, aile efratları onlar için önemli olmayabilir, yakabilirlerdi de ama bir türlü çok değerli sanatçıların şeylerini yakmak gerçekten çok acı. Buna, buna hep çok üzülürüm. Bir de

gittiğim her yerde mesela beni bilmez, ben asla söylemem kim olduğumu, öyle geriye dönük konuşmam. İşte bu talan döneminde, işte benim babam, işte dedem Cemil Paşa'lardan almıştı. Çünkü dünyanın en meşhur siyah çini, ne deniyor, koleksiyonu vardı. Dedem onun hastasıydı ve de gerçekten dünyada onun gibi zor bulunurdu ve mesela bu çinilerden bahsettiğim bu çok çok değerli paha biçilmez porselenden 100 kişilik, 200 kişilik, 300 kişilik yemekler çıkartabilirlerdi. Yani bu kadar görkemli bir alt yapısı vardı o Cemil Paşa Konağı'nın. Kemal Atatürk'ten, Mustafa Kemal'den aklınıza gelen, Ferit Paşalar, aklınıza gelen kim varsa o sarayda oturdular, sohbetler, niyetler. Belki de belki değil öyledir, bir dönem gelir inşallah doğru tarihler yazıldığı zaman dile getiririz. Cumhuriyetin temellerinin nasıl atıldığını, işte bunlardan nasıl fikir teatisi olduğunu, 1920'lere kadar bu ailelere ne kadar önem verdiğini, bu ailelerin bakış açısı, büyüklüğü, fikirleri, bilgileri, eğitimleri olmadan Türkiye'nin nasıl kurulmaz olduğunu, onlarsız bir Türkiye'nin olamayacağını tartışmasında 20'sinden sonra ilkel politikalarına nasıl dönüştüğünü, konuşmak ve çok ayrı bir şey fakat o konak, o taşların, o duvarların arasında bütün bunları o konak duydu. Onun şahididir o duvarlar. Tabii yüzlerce şeylerin şahididir. Ama hani bu, bu dönemi çağrıştırdığı için altını çizerek anlatmak istedim bu konuyu da ve buna benzer bir sürü şey, yani konakta o kadar, iki defa yanmış, Gevraniler'le sürekli sıkıntıları olmuş Cemil Paşazadelerin. İki kez dibinden yakılmış bu konak. Yeniden yapılmış. Fakat her koşulda, ince mimarinin dışında, yaşam olarak, ince bir yaşam pratiğine sahip olan nadir konaklardan biridir. Yani her şeyi bu kadar ince düşünen nadir bir mimari vardır. Yani mutfaklarından tutun, yani mesela baktığınız zaman bizim yörelerde çengeller var, çengellerin büyüklüğüne göre. Ailenin ne kadar yemek pişirdiğini belli olur. Orada dört tane çengel var. Hepsi de en az 200 kiloyu, 300 kiloyu çekecek çengeller. Bu demektir ki yani her, her gün en az dört tane inek büyüklüğünde orada etler asılıp etler pişiriliyor. Yani bu bile bir göstergedir. Konakla ilgili başka ne anlatacağım bilmiyorum. Ha tabii ki yıllar sonra bizim Cemil Paşa Konağı, Cemil Paşalara ait bir mezar vardı eskiden. İmar girdiği zaman bütün mezarları yok ettiler. Ve benim Ahmet dedem, annemin annesi eliyle ve yani mezarların, yani eskileri topladılar getirdiler yeni mezarlığa. Bu tam böyle, baktığımızda Dicle'yi ve köprüyü gören bir üçgen böyle, çok yukarıda bir yerde. Dediler ki biz belediyeye hepsini hibe ediyoruz. Sadece bu köşeyi bize bırakın, biz aile kabristanı yapmak istiyoruz dedik ve oraya taşıldılar ve bilhassa Mehmet dedem diyordu ki ben öldükten sonra ne yapıp yapıp mezarıma geçirin, şu köşeye koyun gençliğim, Diyarbakır'ı çok severdi, buradan ben Dicle'yi ve köprüyü ve işte araziye Diyarbakır'ı seyredeyim. Çok mücadele ettik. O zaman Abdülkadir Aksu ki, yeğeni gibidir yani çok da sever ve çok uğraştılar, ne yazık ki izin vermediler. Şimdi şu anda o ***'de,

*** dediği, **** dediğimiz bir köyümüz var, artık o bizde de değil, Araplar yaşıyor Şimdi içinde Baas'dan dolayı. Bir ağacın altında gömülü babaannemle beraber. Hiçbir zaman onun Şeyini, mezarını getiremedik. Yani izin vermedi Türkiye. Fakat ne acı ki biz her yıl orayı düzeltiyoruz, artık havuzu vardı, kalktı, mermerleri alındı, efendime söyleyeyim, ferforjeler zaten kalmadı, dümdüz, bazalttan yaptık dümdüz o bile durmuyor ve etrafı olduğu gibi gecekondular oldu ve mezarlıklarımız artık yol oldu. Yani Diyarbakır'ı çok sevmekle beraber, o dönem yani böyle bir yaşam tarzından, böyle bir yaşam tarzına nasıl dönüŐtüđünün acı bir göstergesidir. Bunu da bence önümüze koyup uzun uzun düŐünmeliyiz. Yani nasıl böyle olabiliyoruz? Onun için bazen çok acı, çok ümitli olmakla beraber, çok memleketimi ve insanımı çok sevmemle beraber, onlara sonsuz hizmetleri kayıtsız Őartsız iten sinmekle beraber, bu acı Şeyleri de beraberinde anlatmadan geçmek istemiyorum açıkçası.

Evet hayallerim, aile çok hayalperest bir aile, kesin bunun en baŐta annem. Dolayısıyla hayalsiz hiç yaŐamıyoruz. Bir de ben balık burcuym. Böyle bir yatkın yanım da var. Tabii ki çok hayal ediyorum, mesela çocukken hep çok dilli olmak isterdim. Onu baŐardım gibi geliyor. Hala ben bu aŐamada, bu 70 yaşındayım. Ben hala hayal ediyorum. Şimdi biraz bilimde haşır neşir olduğum için, işte genlerimizin biraz virüslere benzemesini, çok hızlı mutasyona uğramamızı çok istiyorum. Yani hep hayalimde var. İnsanlara, insanlar mutasyona uğrayarak her Şeye adapte olma hayali hep gönlümde, hep olsun istiyorum. Tabii ki, yine tabii ki dilim gerçekten çok nde. Annem benden çok daha hayalperest bu konuda, mesela bazen eğitim oluyor. En son bir eğitimimizde ziyarete giderken Şeyi sordu, ne eğitimi bu? İŞte toplumsalda eşit cinsiyet vesaire vesaire, bununla ilgili bir seminerimiz var, ona gidiyorum dedim. Ya dedi, Allah aŐkına dedi, telepati dönemi geçti, empati döneminde de geçti, Şimdi frekans dönemindeyiz. Siz hala bunları mı anlatıyorsunuz dedi. Yani Şey, yani annemi, yani artık televizyon, yani frekans seslerle, yani artık birbirimizi böyle anlamadan, konuŐmadan, anlamamız lazım. Mesela kızıma bakıyorum, ya keşke göz yaŐlarımız renkli olsaydı diyor mesela. Niye diyorum ki renklerine göre, o gün neŐeli mi ne? Kırmızıysa hüzünlü m, ölüm günü m, yaşam düğünü m? YaŐ, göz yaŐlarına göre işte biz nlemimizi alsaydık. Yani ailede hayal almış kafasını gidiyor. Dolayısıyla bunu açarsanız sabaha kadar ben konuŐurum (gülüyor), sonu gelmez.

Yani tabii acılar da insanı olgunlaŐtırıyor. Gzelliklerde olgunlaŐtırıyor, ama benim için en önemli Şey insanın kendisinin kim olduğunu unutmaması ve inkr etmemesi lazım. Ne kökenli olursak olalım. Biz kendimizi farklı tanıtsak da gerçeği deđiŐtirmiyor. Onun için

yani hayalim hep şeydir. Yani keşke bir gün geriye dönebilsem ve mesela kendi ailemin 600 yıllık geçmişinde ne varsa, onu belge olarak, fotoğraflı olarak, mesela yapabilesek de hani back to the future gibi bir dönem yaşasam ve o dönemleri ben görsem, mesela böyle gençken ki en büyük hayalim oydu mesela. Çünkü o kadar farklı bir yaşamın içinde görüyordum ki kendimi, algılamam çok zorlanıyordu ve bunu ispatlama, bir dönem, şimdi o hiç önemli değil ama biliyorsunuz böyle bir dönem var, bir şey ispatlama ihtiyacı hissedersiniz. O ispatlama döneminde hep bunları ispatlamak isterdim. Sonra ne kadar bunu şeyde de yaşardım sivil toplum örgütlerinde de yaşardım. Mesela birinin başkanlığını ve yöneticileri nerelisin? Diyarbakırlı. Kürt müsün? Evet Kürdüm diyor. Yok canım sen Kürt olamazsın diye bir ön yargıyla yaklaşıyordu. Bu beni çok incitirdi. Sonra mesela kendimi kabullendirmek için mesela enerjimin yüzde yetmişini kendimi kabullendirmek, ispatlamak için geçirirdim, yüzde yirmisini ancak üretime dönüştürdüm. Ta ki beni tanıyincaya kadar. Mesela bunlar benim hayatımın şey yani set, barajları yani nedir? Baraj demeyelim de setleri diyelim. Dolayısıyla, fakat belli bir aşamadan sonra bunlar benim için artık çok önemli olmadı, şey demeye başladım, ya bu benim sorunum değil, onların sorunu. Anlamak istemiyorlarsa yapılacak bir şey yok demeye başladım. Yani mesela bunlar, yani hayal ettiğim ve olmasını istediğim şeyler. Geçenlerde benim ilacım bitti. Annem diyor ki kimse yok mu yollayabilecek? Yollar kapalı, yollayamazsınız diyorum. Diyor ki ya bir dron bulursunuz, izin alırsınız artık dronla yollayalım falan yani (gülüyor). Böyle şaşıırıyorsunuz. Kendisi çok koyu bir Fenerbahçelidir. Oğlum bir gün önceden arar, bugün lütfen anneannem seyretmesin, çünkü çok ciddi bir şey var yani mücadeleli çıkacak, kalbi falan gider diye. Yani sporu desen öyle, bilimi desen öyle ve uzayı iyi takip eder, yine geçen hafta ne oldu? Benim işlerimi takip ediyorum. Onu merak ediyor annem, soruyor. Hayırdır ya dedi ki bu dönem yaptığın işlerin yarısı bana aittir dedi. İlk defa böyle bir cümle kullanıyor. Anne hayırdır niye öyle söylüyorsun? Diyor ki vallahi ben uzayda arazi alacağım. Dedim ki anne ya (gülüyor) buradaki araziler durdu ne? Diyor, kızım buralar bitti diyor, uzay uzay diyor, uzay. Diyorum ki sen 94, ben de 70, uzayda ne yapacağız? Diyor ki torunlarımıza lazım olacak. Yani bu bakış açısı. Mesela bi bi bir dönem ne o, ne gezegeni takıntısı, kıtalar, kayıp kıta hastalığı vardı bizim ailemizde. Yani böyle çok ilginç bakış açıları var ailede (gülüyor). Dolayısıyla benim de ilginç olmam çok doğaldır. Yani bir bilgi edinesiniz diye bu benimle annemin arasındaki geçen son dönem diyaloglarından, en azından biraz bir şeyler, fikir almış olursunuz, almış oldunuz yani. Fakat şey hayalim yoktu yani işte, aman çok güzel olayım, aman iyi bir anne olayım, işte aman iyi bir evlilik yapayım, hayallerim, öyle hayallerim olmadı yani.

Belki de doğal olduğu için hani öyle bazı arkadaşlarımız var, öyle hayalleri vardı yani. Bunun hiçbir ayıbı yok, ön yargıyla asla yaklaşamıyorum ama böyle bir şey olmadı ama evliliğimde de mesela çok severek, aşık olarak evlendim. Çok iyi bir, beraber hem de nasıl daha arkadaş olduğumuzda daha fol yok yumurta yok, döndüm Diyarbakır'a şunu söyledim, ben evleniyorum, bilginiz olsun. Annem, babam, bütün herkes böyle çok şey yaptı. Kimdir? Nedir? Nasıl? Ben söz verdim artık. Onun için maddi durumları da iyi değil. Bir gün içinde gelecekler, isteyecekler, nişan da nikah da her şey bir, bir günde yapıp yollayacaksınız diye. Çok şaşırılmışlar ve buna babam çok tepki göstermişti. Böyle bir şey olur mu diye. Ee dedim ben senin kızınım, artık söz vermişim, geri dönemem. Gerçekten babam beni vermedi. Kardeşim ve dedem verdi yani usulen. Dedim yani veriyorsanız verin, büyüklük sizde kalsın. Yoksa çantamı alıp gidiyorum. Bu kadar basit. Yani her şeyi böyle basite indirgediğim için, onlar böyle hayale dönüşmüyor. Farklı şeyler, yani ulaşamayacağım, yapamayacağım şeyleri daha çok hayal ediyorum gibi diyeyim. Belki daha doğru olur. Mesela çocuk getirirken de aman çocuğum olacak, olmayacak, kız olacak, erkek olacak, hiç öyle şey düşünmedim. Benim hayatım boyunca annem babam yani bugün dersin nasıl geçti? Okulun nasıl geçti diye sormadılar. Sadece bir şeyler öğreniyor musun diye sordular. Ben de çocuklarım için aynı şeyi söyledim. Hiçbir zaman bugün iyi mi aldınız, kötü mü aldınız, işte kaç aldın diye hayatta sormadım. Hala da sormam, çok da önemli değil, benim için önemli olan sadece mutlu olmaları. Fakat işte babalarıyla aramızdaki fark o. Mesela şey der, ben olmasam bu çocuklar bu üniversiteyi bitiremezlerdi. Niye? Çünkü sen hiç onları şey yapmadın, yani zorlamadın ya insanın içinde var yani, okursa okur, okumazsa okumaz yani. Her şey diplomaları değildir yani. Onu biliyorum, çünkü benim babaannemin ve anneannemin veya bütün büyüklerimin yaşadıkları yarıya kadar diplomaları vardı, ondan sonra diplomaları yoktu ama yurt dışına da gitmediler, üniversiteyi okumak için o da 1908'lerde, 9'lar da erkekler gitti. Bunlar toplumun etkisinde kaldılar herhalde. Erkekler nasıl giderse kadınlar da gidebilirdi pekâlâ, gitmemişler. Fakat onun yerine özel hocalardan Farsça dersi almışlar, müzik dersi almışlar, resim dersi almışlar, Fransızca'yı öğrenmişler, yani yine bir şeyler öğrenmişler, ama o yüzden ciddi söylüyorum onlarla konuşurken hep böyle ilk, aynı zamanda da misyoner olurlarmış. Oturdukları köylerinde hemşirelik yapıyorlar, köylülerin saçını tararlar, bitlerine bakarlar, kulak ağrılarına derman olurlar, işte gözlerinde hep hastalık olur, bakarlar dikişi öğretirler ya bir de buna rağmen bir de misyonerlik gibi bir görevleri olmuş. Yaşadıkları yerde toplumu hep kendilerine yani benzetmeye çalışmışlar. Yani ayırma yapmadan, farkına varmadan, orayı bir şekilde eğitmişler. Şimdi benim annem çok iyi bir şair, kaç dilde şiir yazar, çok da iyi bir dizaynır. 1940'larda falan çizdiği resimler

ki Cemil İpekçi görünce şaşırılmıştı. Biz onun definesini Cemil Paşa Konağı'nda yapalım ki o çizimler halen Cemil Paşa Konağı'nın birimlerinden birinde sergileniyor. Hakikatten müthiş bir kadın. Dediler ki sürgünler geçirmiş, ülkeler yaşamış, bir sürü şeyler başına gelmiş. Dediler ki seninle bir görüşme yapalım, hani çok acı çekmişsin, sizin gibi çok hoş hanımefendi, bir sözel tarihi gibi bir şey yapmak istedi herhalde onunla. Dedi ki acıları macıları, geçmişini soracaksan, ben anlatmam. Sadece şunu söyleyeyim. "Aslanlar gibi gittik, aslanlar gibi geldik. Gittiğimiz yere de medeniyetleri götürdük. İnsanca yaşamayı, paylaşmayı öğrettik" dedi. Annemin kullandığı beş cümle buydu. Dolayısıyla, hakikatten gittikleri yerlere de birlikte şeyi de götürmüşler, yani güzel yaşamı da götürmüşler, paylaşmayı da o yüzden misyonerlik, yani misyoner demeyim çünkü ona hep dinle bağlarlar, Hıristiyanlıkla bağlarlar, ona bilmiyorum Türkçe başka ne gibi bir tanım çizebiliriz? Yani yaşadıklarını başkaları ile paylaşmayı ve hem öğrenmeyi hem öğretmeyi her zaman yeğlemişler. Ya ben de öğrendiğim çok şey var, kiliseden olsun, oradaki insanlardan, Köyciz'den olsun.

Mesela köyde yaşayan bir ninemiz vardı. Bitkileri çok iyi biliyordu o, her bitki topladığında gidiyordum, hayatta bilmediğim birçok şeyi, bitkiyi ondan öğrenmiş oldum. Botanik okumama rağmen botanikteki öğrendiklerim o hanımcağızın yanındakini öğrendiğimin yarısı bile değildir. Dolayısıyla değerli şeyler öğrendim çok insandan gerçekten. Muhakkak sizden de çok şey öğreneceğim vardır (gülüyor). İşte kan çekiyor, bir yerde buluşuyor (gülüyor). İşte orada da öyle bir görkem var yani.

Benim bütün ailem, ailemde çift evlilik yoktur yani. Babam, amcam, dedem, dedemin dedesi, hepsi Cemil Paşa döneminde böyle bir yaşam tarzı olduğu için yani, cariyelere hediye ediyor. Adam ya evde barındırıyor ya da çocuklarıyla evlendirdi. Yani öyle kimse 20 tane işte Osmanlı'da gösterdikleri bir yaşam tarzı yok. İşte insanların algılamadıkları şey o. Yani haremlik, selamlık dediği zaman sanki orada 20 tane kadınla yaşayan bir erkek gibi geliyor akla. Tabii ki bu da biraz bana göre ön yargıdan, veyahut da bilgisizlikten diyelim, cehalet demeyim de bilgisizlik diyelim.

Ben bir şey daha söyleyeceğim yani mesela Ali Paşa mahallesi çok unique, çok ilginç bir mahalledir. Ermenilerin, Süryanilerin, işte benim ailemin bulunduğu bir yerdir. Mahalleden biraz da bahsedeyim. Çünkü mahalle çok az bahsedildi. Mesela o mahallenin yaşam tarzı eşittir, hep birbirlerine gider gelirler, kıtlık dönemlerinde mesela benim ailem ilk önce

Süryanilere mesela şey dağıtır, sonra Ermenilere, sonra Müslümanlara, sonra kendine buğday dağıtırlardı. Bu da ailenin adaletinin şeysiydi, belirginliğıydi.

Bunu belediye başkanı Abdullah Bey de anlatmıştı. Bir sürü Diyarbakırlı da bunu anlatır. Dolayısıyla mesela ailenin adaleti bu konuda da çok meşhurdur. Adil ve hakem bir ailedir aynı zamanda. Bunun dışında endemik yapıları var. Mesela yeşil akrep yetişir Ali Paşa'da ve bilhassa bizim konağın civarında yaşanır, ki çok nadir bulunur, yem yeşildir, zümrüt yeşilidir, çok özgündür. Hatta hafriyat yaparken bir tanesine rastlamışlardı. Dicle'ye, üniversiteye vermişlerdi. Fakat üniversitede kayboldu, ne oldu? Bilmiyorum. Onun için benim size yolladığım yapılarda da hep zümrüt, hep akrep küpeden bahsedilir. O akrep küpe aileye hastır. Şey yapılmış, yani modernleştirilmiş veyahut da farklılaştırılmış ama hem yöreyi hem Ali Paşa Mahallesi'ni hem konağı hem ailenin kadınlarının kendisini simgeler. Dolayısıyla akrep, akrep küpe bizde çok önemlidir. Bizim kızlarımız okulu bitirdiğinde muhakkak bir akrep küpe kulağına takılır. Ailede had safhada her kızın kulağında akrep küpe vardır, yeşil zümrütten. Fakat sürgün dönemlerinde sıkıntıya uğradıkları zaman 1926'lerden sonra bunlar satılmaya başlamış. Şimdi şu anda mesela bizde benim sadece küçük çekirdek aile de 5 tane var. Bütün aile de 22 tane var. Kaç tanesi de satılmış bilmiyorum. Bu da çok özgün bir şey olduğu için sizinle paylaşmak istedim. Yani yemyeşil, yeşil akrebin böyle işte bakarak, onu yani stilize ederek, farklı oluşturarak bizim kulağımızın ziyneti olmuş. O kendisine özgü endemik akrep evet, Diyarbakır akrebi.

Ali Paşa Mahallesi zaten direngen olduğu için mesela bu Ermeni katliamında da mesela bütün Ermeniler mahallelerde yok oldu. Korunan tek yer, mekân Ali Paşa Mahallesi oldu. Yani oraya dokunamadılar. Nedeni de bu kültürel yaklaşım. Yani bu birliktelik, bu birlikte yaşam ve şey, cesaret. Yani risk alma ve cesaret. Bence insanda temel olması gereken en önemli iki öge diye düşünüyorum.

Ben teşekkür ederim, çok sağ olun. Görüşmek üzere, çok sevgiler.